

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A SOCIETĂȚII CIVILE PENTRU PERIOADA 2012–2015

Introducere

Dezvoltarea societății civile are o importanță cheie pentru valorile fundamentale, democratice și pluraliste ale oricărei țări, dar și pentru încurajarea implicării sociale a cetățenilor în procesele de dezvoltare. Dezvoltarea sectorului asociativ reafirmă drepturile constituționale ale cetățenilor, inclusiv dreptul la libera asociere, libertatea întrunirilor și libertatea de exprimare. Prin activitățile lor, cetățenii contribuie la o dezvoltare cuprinzătoare, la îmbunătățirea standardelor de trai și a calității vieții.

O asemenea contribuție din partea sectorului asociativ la promovarea și edificarea unei societăți democratice implică necesitatea unei cooperări intense cu instituțiile statului. Acțiunile reciproce pot să contribuie semnificativ la progrese în diverse sfere sociale pentru a răspunde adecvat problemelor existente. Organizațiile societății civile (OSC), ca parte integrantă a sistemului social, sînt o formă de exprimare a inițiativelor cetățenești, facilitînd astfel participarea activă în administrarea proceselor publice. Susținerea societății civile reprezintă o modalitate de stimulare a coeziunii sociale și de creare a capitalului social durabil. De asemenea, OSC posedă un potențial economic înalt prin rolul lor de angajatori, contribuind astfel la diminuarea șomajului. Prin urmare, este în interesul Republicii Moldova să susțină dezvoltarea sectorului asociativ, să adopte politici și un cadru favorabile activității acestuia – actor fundamental în promovarea democrației și a valorilor democratice, partener vital în identificarea și redresarea problemelor din diverse sfere sociale.

Strategia de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2012–2015 (în continuare – *Strategie*) reflectă angajamentul Republicii Moldova de a consolida în mod sistematic condițiile pentru dezvoltarea rapidă și progresivă a societății civile. Fiind edificată pe principiile încrederii reciproce, parteneriatului, transparenței, participării, nonpartizanatului politic, Strategia continuă eforturile demarate în cadrul strategiei precedente de dezvoltare a societății civile (perioada 2009–2011). Documentul a fost elaborat în parteneriat cu Consiliul Național al ONG din Republica Moldova, cu susținerea financiară a Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului „Consolidarea societății civile în Moldova” (MCSSP), implementat de FHI 360.

Scopul Strategiei este crearea unui cadru favorabil pentru dezvoltarea unei societăți civile active, capabile să contribuie progresiv la dezvoltarea democratică a Republicii Moldova, să stimuleze coeziunea ei socială și să dezvolte capitalul ei social. Dat fiind faptul că nu există o definiție general acceptată a termenului de „societate civilă”, în sensul prezentei Strategii este luată ca bază definiția Organizației Națiunilor Unite: „entități nonprofit, grupuri voluntare de cetățeni, organizate la nivel local, național și internațional pentru a scoate în evidență probleme de interes public. Totalmente orientate spre și create de persoane cu interese comune, acestea realizează diverse servicii și funcții umanitare, reprezintă nevoile cetățenilor în fața structurilor

guvernamentale, monitorizează implementarea politicilor și a programelor și susțin participarea sectorului civil la nivel comunitar”¹.

Documentul urmărește implementarea a trei **obiective generale**: (I) Consolidarea cadrului de participare a societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice; (II) Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile; (III) Dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului. În urma realizării Strategiei sînt preconizate următoarele **rezultate**: (I) Edificarea unui sistem eficient de participare a OSC la procesul decizional; (II) Instituirea mecanismelor adecvate pentru asigurarea viabilității financiare a OSC; (III) Înregistrarea unei creșteri semnificative a participării cetățenilor în activitățile de voluntariat și în procesele de dezvoltare a țării.

1. Contextul și factorii determinanți ai Strategiei

Strategia continuă eforturile demarate în cadrul strategiei precedente de dezvoltare a societății civile (perioada 2009–2011), aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr. 267-XVI din 11 decembrie 2008. Deși planul de acțiuni al strategiei respective nu a fost aprobat, unele activități ce vizează dezvoltarea societății civile au fost implementate. Au fost elaborate și adoptate modificări la Legea cu privire la asociațiile obștești în partea ce ține de statutul de utilitate publică. Pe lângă Ministerul Justiției a fost creat un grup de lucru pentru modificarea legislației necomerciale. Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la voluntariat, astfel inițiind edificarea unui cadru favorabil pentru desfășurarea activităților de voluntariat. A fost adoptată Legea cu privire la serviciile sociale, care recunoaște asociațiile obștești drept prestator de servicii sociale. A fost lansat Programul de granturi pentru OSC de tineret și a fost elaborat cadrul legal respectiv. De asemenea, au fost elaborate indicații metodologice cu privire la particularitățile contabilității în organizațiile necomerciale.

Factorii determinanți ai Strategiei rezidă în numărul relativ mic de OSC raportat la 1000 de locuitori, proporția mică a ONG active, nivelul scăzut de participare a OSC la procesul decizional, viabilitatea financiară diminuată a OSC, spiritul civic redus și lipsa infrastructurii de voluntariat. O descriere mai detaliată a acestor factori este prezentată în secțiunile acestui capitol.

1.1. Societatea civilă din Republica Moldova: date generale

Actualmente în Republica Moldova sînt înregistrate peste 8200 de OSC. Majoritatea organizațiilor înregistrate (aprox. 65%) sînt localizate în municipiul Chișinău, deși această unitate teritorial-administrativă reprezintă doar aproximativ 25% din populația totală a țării. Conform estimărilor, în regiunea transnistreană a Republicii Moldova sînt înregistrate peste 1000 de OSC, care contribuie, într-o anumită măsură, atît la reprezentarea intereselor cetățenilor din regiune, cît și la stabilirea de contacte între cele două maluri ale Nistrului. Republica Moldova are aproximativ 1,9 de OSC raportat la 1000 de locuitori, ceea ce reprezintă un anumit progres comparativ cu Ucraina (1,2) și cu Federația Rusă (1,6). Însă acest număr este excesiv de mic în

---

¹ <http://www.ngo.bham.ac.uk/Definingfurther.htm>

comparație cu alte țări din regiune, inclusiv România (2,9), Macedonia (5,6), Ungaria (6,6), Croația (9,6)².

Conform estimărilor, doar circa 25% din numărul total al OSC sînt suficient de active și dezvoltă diferite proiecte și inițiative³. Una din cauzele numărului redus de ONG active este lipsa unor surse de finanțare din interiorul țării prin intermediul finanțărilor publice și private, cît și lipsa unor mecanisme de generare a veniturilor prin prestarea de servicii. În Republica Moldova a lipsit ca atare și o politică clară de susținere și dezvoltare a sectorului asociativ.

În prezent, OSC din Republica Moldova activează în domenii foarte variate și sînt implicate în diverse domenii. Analizînd situația în termeni cantitativi, constatăm că aproape jumătate dintre organizații lucrează fie în domeniul social, fie în cel al educației. Fiecare a zecea organizație neguvernamentală lucrează în domeniul drepturilor omului, iar alte 7,4% – în sectorul de tineret. Preocupările față de mediul ambiant reprezintă domeniul de activitate pentru 6,5% dintre organizații, iar 4,3% sînt interesate de dezvoltarea economică. Mass-media constituie o preocupare pentru 3,4% dintre organizații. O evoluție spectaculoasă în termeni cantitativi au înregistrat organizațiile din domeniul dezvoltării comunitare⁴.

În linii generale, OSC din Republica Moldova activează pentru toate categoriile de cetățeni. Totuși, acestea desfășoară activități orientate preponderent în beneficiul copiilor și al tinerilor (60,3%). Persoanele în etate (bătrînii, pensionarii, veteranii) și grupurile profesionale beneficiază de susținerea a 17,8% și, respectiv, 17% dintre organizații. În serviciul femeilor activează 4,6% dintre OSC, iar fiecare a zecea organizație neguvernamentală a declarat că instituțiile de stat sînt principalii lor beneficiari. De asemenea, o organizație din zece activează în beneficiul persoanelor socialmente defavorizate, iar 7,8% activează în folosul altor OSC. Asociațiile acordă o atenție mai mică categoriilor de persoane defavorizate. Astfel, doar 4,6% dintre organizații lucrează pentru persoanele cu dizabilități, 3% – pentru diverse tipuri de minorități și 2,7% – pentru victimele diferitelor forme de abuz. În același timp, 7,8% dintre organizații activează pentru toți cetățenii⁵.

Cadrul juridic al OSC nonprofit din Republica Moldova recunoaște trei forme distincte de organizare: asociații obștești, fundații și instituții private. Legislația de bază include Legea cu privire la asociațiile obștești (1996), Legea cu privire la fundații (1999) și Codul civil (2002). Majoritatea copleșitoare a OSC din Republica Moldova sînt înregistrate în calitate de asociații obștești. Legea cu privire la asociațiile obștești a fost modificată în anii 2007 și, respectiv, 2010 pentru a o aduce în conformitate cu Codul civil și a stabili reguli mai permissive pentru asociațiile obștești în obținerea statutului de utilitate publică. În total, 670 de OSC au deținut statutul de utilitate publică în diferite perioade și doar aproximativ 40% din aceste organizații revendică permanent statutul de utilitate publică. Numărul organizațiilor din municipiul Chișinău

² Cifrele sînt aproximative și au fost calculate în baza studiului *2010 NGO Sustainability Index*, disponibil online la http://transition.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/reports/2011/2010complete_document.pdf

³ Contact (2011). Studiul „Transparența și durabilitatea financiară a organizațiilor neguvernamentale din Moldova”, p. 6. http://www.fhi360.md/files/Raportul_Studiu_de_Transparența_si_durabilitatea_ONG_Final.pdf

⁴ PNUD (2007). Studiul privind dezvoltarea organizațiilor neguvernamentale din Republica Moldova, p. 7–13. http://www.undp.md/publications/doc/Studiu_DSC.pdf

⁵ Ibid

care dețin statutul de utilitate publică oscilează în jurul a 170–190 de organizații. În anii 2010–2011, numărul de organizații din afara Chișinăului care dețin certificatul de utilitate publică a crescut pînă la 120–130.

1.2. Participarea societății civile la procesul decizional

Una dintre problemele actuale majore este înstrăinarea cetățenilor față de procesul de guvernare. În acest context, ca și în multe altele, societatea civilă constituie un element important al procesului democratic. Aceasta le oferă cetățenilor o cale alternativă, alături de cea a partidelor politice și de cea a lobby-urilor, de canalizare a opiniilor diverse și de asigurare a unor interese variate în procesul de luare a deciziilor.

Participarea scăzută a societății civile la procesul decizional are la bază o serie de cauze, inclusiv curenți de ordin legislativ privind asigurarea transparenței decizionale, practici instituționale defectuoase la nivelul APC (administrației publice centrale) și APL (administrației publice locale), capacitatea redusă a OSC de a participa la procesul de luare a deciziilor, deficiențele sistemului educațional privind cetățenia democratică, nivelul social economic de dezvoltare și, în consecință, lipsa unei clase de mijloc viguroase și interesate în participarea publică, problemele de percepție prin care participarea publică a ONG era privită drept implicare politică, lipsa de programe ale donatorilor, care ar fi stimulat mai activ participarea societății civile.

Deși există un cadru legislativ consacrat transparenței decizionale, o serie de prevederi sînt difuze. Legea privind transparența în procesul decizional⁶ nu prevede în mod expres publicarea proiectelor de decizii, împreună cu anunțul despre inițierea elaborării acestora, pe paginile web ale autorităților APC, ceea ce creează confuzii la aplicare. Termenul-limită de cel mult 15 zile lucrătoare pentru prezentarea recomandărilor asupra proiectelor de decizii oferă autorităților APC posibilitatea de a stabili termene nejustificat de scurte și astfel de a limita participarea părților interesate la procesul decizional. Similar, Regulamentul cu privire la procedurile de asigurare a transparenței în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor⁷ (în continuare – *Regulament*), permite informarea discreționară a societății civile de către autoritățile APC cu privire la proiectele de decizii inițiate, evitarea informării obligatorii despre începerea elaborării tuturor proiectelor de decizii inițiate. Regulamentul nu prevede includerea în dosar a recomandărilor parvenite de la societatea civilă, ceea ce duce la diminuarea încrederii cetățeanului în acest proces. Regulamentul conține prevederi difuze privind accesul la dosar și la sinteza recomandărilor, ceea ce duce la plasarea selectivă a acestora pe paginile web ale autorităților APC⁸.

Deși au fost înregistrate progrese semnificative în aplicarea legislației privind transparența decizională⁹, nu toate autoritățile s-au conformat prevederilor legislației. Conform rapoartelor independente, o parte din paginile web ale autorităților APC nu aveau create rubrici speciale dedicate transparenței decizionale. De asemenea, doar o

⁶ Legea nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008.

⁷ Aprobat prin Hotărîrea de Guvern nr. 96 din 16 februarie 2010 cu privire la acțiunile de implementare a Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

⁸ ADEPT (2011). Raport final de monitorizare a respectării transparenței decizionale. Iulie – decembrie 2011, accesibil online la <http://www.e-democracy.md/files/final-report-transparency-2011.pdf>

⁹ Raport de monitorizare și evaluare a realizării reformei administrației publice centrale în Republica Moldova, anul 2010, accesibil online la <http://cancelaria.gov.md/lib.php?l=ro&idc=333&>

parte din autoritățile APC au plasat pe paginile lor web oficiale regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare la procesul de elaborare și adoptare a deciziilor. În multe cazuri pe paginile web ale autorităților APC nu este plasată informația privind numele și datele de contact ale persoanei responsabile cu consultarea publicului cu privire la procesul decizional. Nu toate proiectele de decizii sînt făcute publice, multe dintre acestea sînt postate fără indicarea datei și a termenului-limită de prezentare a comentariilor. Majoritatea autorităților APC nu postează pe paginile lor web sinteza recomandărilor primite și a deciziilor luate în legătură cu contribuțiile părților interesate. Rămîne o practică frecventă adoptarea în regim de urgență a proiectelor în cadrul ședințelor de guvern, fără informarea și consultarea prealabilă a părților interesate¹⁰. La nivel local, există o pagină web în care sînt plasate doar deciziile adoptate (www.actelocale.md), nu și proiectele de decizii, fapt ce ar facilita participarea OSC și a constituenților acestora la procesul decizional.

O altă cauză care determină diminuarea capacităților OSC este lipsa de suport la nivel național pentru asociațiile care monitorizează implementarea politicilor publice și contribuie activ la identificarea acțiunilor de optimizare a acestora. Deși în țările occidentale există numeroase practici pozitive de susținere din resurse bugetare a ONG care desfășoară activități și programe de monitorizare a calității guvernării („watchdog”), în Republica Moldova aceste practici încă nu au fost implementate. Punerea în aplicare a unor astfel de mecanisme ar contribui semnificativ la creșterea participării OSC la procesele de luare a deciziilor și de monitorizare a implementării politicilor.

Dezvoltarea cooperării cu societatea civilă este o activitate complexă care implică o abordare intersectorială și interinstituțională. Actualmente în Republica Moldova, la nivelul autorităților publice centrale, lipsește o structură de coordonare a cooperării cu societatea civilă. Asemenea structuri există și activează cu succes în mai multe state europene, inclusiv în Franța, Marea Britanie, Ungaria, Macedonia, Slovacia, Cehia, Croația¹¹. Deși au fost efectuați anumiți pași concreți pentru a asigura un dialog permanent dintre autoritățile publice și societatea civilă, instituționalizarea acestei cooperări rămîne a fi problematică. Prin Hotărîrea de Guvern nr. 11 din 19 ianuarie 2010 a fost creat Consiliul Național pentru Participare (CNP). Conform documentului, acesta urmează a fi asistat de Direcția politici, planificare strategică și asistență externă a Cancelariei de Stat. Această structură are o listă cuprinzătoare de atribuții, însă capacități reduse pentru a asigura dialogul și comunicarea permanentă cu societatea civilă.

Pe de altă parte, sînt multe alte rețele de ONG care se ocupă de politici pentru dezvoltarea sectorului pe care îl reprezintă – Consiliul Național al ONG din Republica Moldova, Alianța ONG active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei, Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități, Rețeaua ONG ce activează în domeniul HIV/SIDA, ITS și narcomaniei, Alianța Anticorupție, Forul Organizațiilor de

¹⁰ ADEPT (2011). Raport final de monitorizare a respectării transparenței decizionale. Iulie – decembrie 2011, accesibil online la <http://www.e-democracy.md/files/final-report-transparency-2011.pdf>

¹¹ ECNL, ICNL (2011). European Practices on Implementation of Policy Documents and Liaison Offices that Support Civil Society Development. <http://www.icnl.org/research/resources/ngogovcoop/paperpol.pdf>

Femei din Republica Moldova, Clubul Politic al Femeilor 50/50. Unele rețele au o experiență semnificativă de colaborare cu ministerele de resort: de exemplu, Coaliția pentru Promovarea Legii și Activităților de Voluntariat și Consiliul Național al Tineretului din Moldova au inițiat politici de durată în parteneriat cu Ministerul Tineretului și Sportului și cu Ministerul Educației.

1.3. Viabilitatea financiară a OSC

În Republica Moldova au fost înregistrate progrese limitate în implementarea mecanismelor financiare și fiscale în favoarea OSC. Asigurarea viabilității financiare reprezintă un aspect esențial în dezvoltarea sectorului asociativ din Republica Moldova, iar progresele înregistrate în ultima perioadă sînt insuficiente pentru garantarea durabilității acestuia.¹² Pe parcursul implementării strategiei precedente de dezvoltare a societății civile (perioada 2009–2011) s-au înregistrat doar progrese limitate la capitolul politici fiscale pentru consolidarea societății civile, însă practic lipsește un mediu favorabil pentru asigurarea durabilității financiare a OSC, inclusiv prin finanțare publică directă și indirectă, filantropie privată, generare de venituri proprii.¹³

OSC din Moldova sînt excesiv de dependente de sursele de finanțare din exterior. Conform studiilor în acest domeniu, bugetele organizațiilor neguvernamentale provin, în proporție de 80–95%, din resursele donatorilor externi¹⁴. Conform estimărilor, marea majoritate a resurselor financiare ale ONG se formează din granturi (92%), în timp ce serviciile oferite contra plată reprezintă 6% din bugetele organizațiilor neguvernamentale, iar „alte surse”, cum ar fi cotizațiile de membru sau donațiile individuale, reprezintă doar aproximativ 2%¹⁵.

Situația în Republica Moldova la acest capitol este alarmantă și din perspectivă regională. În comparație cu situația în țările din regiune, Moldova este țara avînd cea mai mare dependență de sursele de finanțare din exterior. Astfel, conform unor studii privind durabilitatea financiară a ONG în mai multe țări europene, inclusiv România, Polonia, Ungaria, Cehia și Slovacia, marea majoritate a resurselor financiare ale ONG, aproximativ 43%, se formează din modalități de generare a veniturilor proprii, inclusiv din cotizații de membru, activități economice, servicii contra plată, venitul generat de investiții. În țările menționate, suportul sectorului public se poziționează de asemenea ca o sursă semnificativă de venit și constituie aproximativ 35%. Această categorie este urmată de surse ce rezultă din filantropia privată (22%), inclusiv din facilitățile fiscale pentru agenții economici privați, facilitățile fiscale individuale, contribuția voluntarilor¹⁶.

Sursele interne de autofinanțare sînt insuficient de dezvoltate și valoarea celor existente este redusă. Experiența internațională demonstrează că sînt necesare mai multe

¹² Rezoluțiile Forumului ONG din 15–16 decembrie 2008, <http://consiliulong.md/ro/forum/show/2>

¹³ Rezoluțiile Forumului ONG din ediția VI, 23-24 iunie 2011, Chișinău, <http://consiliulong.md/ro/forum/show/8>, și Forumul ONG din Republica Moldova, ediția a V-a, desfășurat în perioada 15–16 decembrie 2008, la Chișinău, <http://consiliulong.md/ro/forum/show/2>, Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului, CReDO (2011). Consolidarea financiară a societății civile prin introducerea mecanismului de direcționare a unei părți din impozit către organizațiile necomerciale de utilitate publică.

¹⁴ USAID (2011). 2010 NGO Sustainability Index, p. 141.

¹⁵ Contact (2011). Studiul „Transparența și durabilitatea financiară a organizațiilor neguvernamentale din Moldova”, p. 6.

¹⁶ ICNL (2005). Laws and Other Mechanisms for Promoting NGO Financial Stability, p. 2.

mecanisme și instrumente de stimulare a durabilității financiare a societății civile. Experiența țărilor din regiune și a democrațiilor avansate demonstrează că este necesară instituirea unui climat favorabil pentru punerea în aplicare a celor trei seturi de mecanisme pentru asigurarea viabilității financiare ale OSC: (I) finanțarea publică directă și indirectă – facilități/scutiri fiscale, granturi, subsidii bugetare, granturi pentru anumite scopuri de utilitate publică, contracte pentru prestarea unor servicii sociale; (II) filantropia privată – facilități fiscale pentru donatori, inclusiv prin deducerea donațiilor, direcționarea unui procent din impozitul pe venit al contribuabililor și (III) generarea de venituri – instituirea unui mediu favorabil pentru desfășurarea activităților economice, facilitarea fiscală a activităților de antreprenariat social etc.

La momentul actual, în cadrul a două ministere există practici pozitive de finanțare publică directă a OSC. Astfel, în cadrul Ministerului Mediului funcționează Fondul Ecologic care are menirea să colecteze resurse și să susțină măsurile de protecție a mediului și de reconstrucție a ecosistemelor, inclusiv prin acordarea de sprijin financiar organizațiilor ecologice neguvernamentale în baza unui program special de granturi pentru proiectele destinate protecției mediului înconjurător¹⁷. În mod similar, în cadrul Ministerului Tineretului și Sportului au fost inițiate cu succes programe de susținere a programelor și proiectelor de tineret desfășurate de către OSC de tineret¹⁸.

Dintre mecanismele de promovare a filantropiei private, în prezent funcționează, doar parțial, deducerea donațiilor. Studiile anterioare au demonstrat că impactul bugetar al mecanismului de filantropie procentuală este nesemnificativ. Efectele pozitive în urma aplicării politicilor menționate sînt multiple, inclusiv accesibilitatea și interesul mai mare din partea societății civile¹⁹.

În principiu, organizațiile necomerciale pot desfășura activități economice auxiliare prevăzute de statutele acestora. Această prevedere nu este aplicată în practică din diverse motive, inclusiv datorită faptului că OSC nu cunosc modalități practice de aplicare, dar și din cauza reticenței autorităților. Sectorul necomercial este tratat în Republica Moldova la fel ca organizațiile comerciale, lipsesc standardele naționale de contabilitate și exigențele relevante de raportare pentru OSC, care ar permite sporirea gradului de cunoaștere de către societate a activității organizațiilor necomerciale.

Dezvoltarea sectorului asociativ este strîns legat de responsabilitatea organizațiilor neguvernamentale din punctul de vedere al evidenței contabile, al respectării obligațiilor fiscale, al raportării financiare și de asigurarea transparenței activităților desfășurate. Analizînd situația actuală, putem constata unele impedimente în responsabilizarea organizațiilor neguvernamentale: absența standardelor naționale de contabilitate pentru ONG, raportare financiară dificilă, similară agenților economici, organizații neguvernamentale care nu țin evidența contabilă și nu o raportează conform legislației în vigoare. Standardele actuale de contabilitate reflectă esența sectorului

---

¹⁷ Hotărîrea de Guvern nr. 988 din 21 septembrie 1998.

¹⁸ Hotărîrea de Guvern nr. 1213 din 27 decembrie 2010.

¹⁹ Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului, CReDO (2011). Consolidarea financiară a societății civile prin introducerea mecanismului de direcționare a unei părți din impozit către organizațiile necomerciale de utilitate publică.

comercial și nu evidențiază informația clară despre rezultativitatea și eficiența activităților OSC pentru beneficiarii acestora²⁰.

1.4. Spiritul civic și voluntariatul

Prima cauză a spiritului civic redus este lipsa infrastructurii de voluntariat. A doua cauză rezidă în accesul insuficient al copiilor și al tinerilor la servicii de educație nonformală de calitate, precum și la oportunități de participare la viața socială.

Atitudinea față de voluntariat este un aspect important, deoarece societatea moldovenească nu sesizează importanța activităților de interes public neremunerate. Motivele pentru care cetățenii nu se implică în acțiuni de voluntariat țin, pe de o parte, de anumite aspecte materiale, de valori, fiind legate de insuficiența informației, iar pe de altă parte, de neimplicarea activă a ministerelor de resort în implementarea prevederilor Legii voluntariatului și neajustarea cadrului legal conex acestei legi.

Un alt motiv de neimplicare a cetățenilor este lipsa elementelor structurale de bază ale unei infrastructurii de voluntariat – cum ar fi centre de voluntariat, rețele de instituții gazdă și rețele de firme din business – care să suporte toate tipurile de voluntariat. Această situație se datorează lipsei de viziune și de resurse a actorilor implicați (autorități publice, societatea civilă și business) și faptului că autoritățile publice nu inițiază parteneriate reale pentru dezvoltarea sectorului de voluntariat.

Lipsa de informație și de implicare în activități de voluntariat face ca autoritățile publice, de multe ori și societatea civilă, să nu conștientizeze cu adevărat importanța voluntariatului, cu toate că activitatea de voluntariat este recunoscută ca un factor important de compensare a insuficienței acțiunilor guvernamentale sau a lipsei de funcționalitate a piețelor de servicii, care de asemenea compensează deficitul bugetar, reduce cheltuielile statului, contribuie la descentralizarea și debirocratizarea procesului de prestare a serviciilor, produce efecte pozitive vizibile asupra mediului economic și mediului infrafracțional²¹.

O altă cauză a spiritului civic redus este accesul insuficient al copiilor și tinerilor la o educație de calitate, inclusiv la educația nonformală pentru cetățenia democratică, activismul social și participarea în procesul decizional. Educația sistematică pentru cetățenia democratică activă, care afectează gradul de informare al persoanelor, formarea opiniei publice și adoptarea unor valori democratice, implică cooperarea dintre instituțiile de învățământ, societatea civilă și mass-media. Actualmente există lacune evidente în programele sistemului de învățământ din Republica Moldova în ceea ce privește promovarea de valori, atitudini, cunoștințe și abilități necesare pentru participarea activă a cetățenilor în procesele democratice la nivel politic și social.

În anul 2009, în Republica Moldova a fost desfășurată o evaluare a educației nonformale (ENF) pentru a estima contribuția acesteia în dezvoltarea activismului civic al tinerilor și dezvoltarea abilităților și competențelor pentru o tranziție ușoară spre adolescență. Constatările evaluărilor asupra valorii educației nonformale sînt încurajatoare. Cu toate acestea studiul relevă și anumite probleme și provocări. Tinerii

²⁰ Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului, CReDO (2010). Evaluarea impactului modificărilor legislative referitoare la utilitatea publică asupra organizațiilor obștești.

²¹ TDV (2012). Studiul „Infrastructura voluntariatului corporativ în Republica Moldova: potențial și cale de urmat”, p. 7–9, disponibil online la <http://tdvmoldova.wordpress.com/biblioteca-virtuala/>

din localitățile rurale, grupurile etnice minoritare și tinerii cu dizabilități sînt prea frecvent excluși de la participarea în activitățile educației nonformale deoarece nu dispun de informație, de acces la infrastructură, precum transportul sau contactele cu instituțiile care oferă asemenea activități și servicii. Lipsește un sistem robust de certificare care ar face ca educația nonformală să devină un instrument eficient pentru mulți tineri, fără a-i compromite flexibilitatea și adaptabilitatea. Dependența excesivă de finanțarea externă poate submina durabilitatea programelor. Evaluarea activităților de educație nonformală creează dificultăți deoarece aceste activități sînt diverse și difuze – există diverse variații și diverse termene, acțiuni și rezultate care îngreunează procesul de evaluare.

2. Principiile cooperării dintre autorități și societatea civilă în contextul Strategiei

Reprezentanții OSC și ai autorităților publice împărtășesc aceleași valori și se conduc de următoarele principii în procesul de cooperare:

Activism civic și implicare

Prin activism civic, în acest context, se subînțelege participarea din proprie inițiativă a cetățenilor la viața publică și la procesul de soluționare a problemelor în cadrul comunității locale, ceea ce reprezintă o componentă esențială a unei societăți democratice. Autoritățile publice susțin activitatea civică prin crearea unui cadru legal favorabil, prin informarea opiniei publice despre activitățile lor, prin implicarea OSC în procesul de planificare și de implementare a deciziilor.

Încredere

O societate deschisă și democratică se bazează pe interacțiunea onestă între actorii din toate sectoarele – public, privat și nonprofit. Deși ONG și autoritățile publice au de jucat roluri diferite, obiectivul comun de a îmbunătăți viețile oamenilor poate fi atins în mod satisfăcător doar dacă se bazează pe încredere, ceea ce implică transparență, respect și încredere reciprocă.

Parteneriat

Parteneriatele dintre OSC și autoritățile publice permit implicarea activă și stabilirea responsabilităților astfel încât problemele din societate să fie soluționate cât mai eficient. Funcționarea instituțiilor publice în mod transparent creează și cultivă o mai mare încredere a cetățenilor și reconfirmă legitimitatea acestor instituții. Autoritățile publice înțeleg importanța implicării OSC în soluționarea problemelor comunităților locale, contribuind la dezvoltarea mecanismelor de colaborare existente.

Responsabilitate, transparență și răspundere

Acționînd în interes public, atît OSC, cît și autoritățile publice manifestă deschidere, responsabilitate și răspundere pentru activitățile desfășurate și pentru utilizarea resurselor.

Independența politică a inițiativelor civice

OSC promovează principiul nonpartizanatului, care înseamnă nealinieră la nicio ideologie sau politică de partid, păstrarea unei atitudini civice responsabile, susținînd pluralitatea de opțiuni politice și ideologice, fiind libere și independente în stabilirea scopurilor, în luarea deciziilor și în desfășurarea activităților.

Dezvoltarea durabilă și echilibrată

În activitățile lor și în cadrul cooperării, OSC și autoritățile publice pornesc de la principiul dezvoltării durabile și echilibrate.

Egalitatea de oportunități

Autoritățile publice au ca scop respectarea oportunităților egale pentru toți cetățenii întru realizarea drepturilor fundamentale ale omului. Prin modul său de a fi, OSC verbalizează necesitățile și interesele diferitelor grupuri sociale, în mod particular ale celor defavorizate și marginalizate: populația săracă, femeile, populația de etnie romă, persoanele cu dizabilități și alte grupuri sociale. Coeziunea socială, ca prioritate a acestei Strategii, poate fi atinsă în cazul în care principiile egalității și nediscriminării vor fi respectate.

3. Obiectivele generale și specifice ale Strategiei

Strategia este elaborată pentru a crea un cadru comun pentru toate eforturile de dezvoltare a societății civile în Republica Moldova prin acțiuni realiste și concrete.

Scopul

Strategia are ca scop crearea unui cadru favorabil pentru dezvoltarea societății civile active, capabile să contribuie progresiv la dezvoltarea democratică a Republicii Moldova, să stimuleze coeziunea ei socială și să dezvolte capitalul ei social.

Obiective generale

1. Consolidarea cadrului de participare a societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice.
2. Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile.
3. Dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Este edificat un sistem eficient de participare a OSC în procesul decizional	Ponderea proiectelor de decizii consultate cu OSC
Sînt instituite mecanisme adecvate pentru asigurarea viabilității financiare a OSC	Ponderea veniturilor ONG din granturi, activități economice, filantropie privată, alte surse
Este înregistrată o creștere semnificativă a participării cetățenilor la activitățile de voluntariat și la procesele de dezvoltare a țării	Numărul de persoane implicate în activități de voluntariat

Obiectiv general 1. Consolidarea cadrului de participare a societății civile la elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice

Implementarea acestui obiectiv va fi posibilă prin realizarea a 3 obiective specifice.

Primul obiectiv specific vizează dezvoltarea mecanismului instituțional de colaborare între instituțiile statului și societatea civilă în procesele de elaborare,

monitorizare și de evaluare a politicilor publice. Urmînd bunele practici din țările occidentale, autoritățile vor institui la nivelul Guvernului structura responsabilă de cooperarea cu societatea civilă. Va fi consolidată cooperarea dintre Parlament și societatea civilă.

Al doilea obiectiv specific ține de consolidarea capacităților de participare a autorităților publice și OSC în procesul de elaborare și monitorizare a implementării politicilor publice. Vor fi desfășurate activități comune de instruire și programe de stimulare a participării OSC în procesul decizional.

Prin intermediul celui de-al treilea obiectiv specific va fi îmbunătățit cadrul legal în domeniul transparenței decizionale. De asemenea, vor fi îmbunătățite mecanismele existente și adoptate noi măsuri de garantare a transparenței activității atât a ramurii legislative, cât și a celei executive la toate nivelele. Vor fi coroborate politicile conexe cu dezideratul participării la procesele politice din țară. Vor fi create și valorificate noi mecanisme consolidate de participare a OSC la procesul de luare a deciziilor.

Obiective specifice

1.1. Dezvoltarea mecanismelor instituționale de colaborare între autoritățile publice și societatea civilă

Implementarea acestui obiectiv specific este imperativă pentru a îmbunătăți condițiile de participare a OSC în procesele decizionale. Crearea structurii responsabile de cooperarea cu societatea civilă va fortifica relația dintre Guvern și OSC. De asemenea, modificarea concepției de cooperare între Parlament și societatea civilă va consolida cooperarea dintre autoritatea legislativă și OSC.

Activități

1.1.1. Elaborarea cadrului legal și instituirea, la nivelul Guvernului, a structurii responsabile de cooperarea cu societatea civilă.

1.1.2. Consolidarea mecanismului de cooperare dintre Parlament și societatea civilă.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Structura responsabilă de cooperarea cu societatea civilă este instituită și asigură eficient cooperarea cu OSC	Numărul de evenimente organizate; numărul de OSC implicate în activitățile inițiate de structura responsabilă de cooperarea cu societatea civilă
Concepția de cooperare între Parlament și societatea civilă este modificată și asigură interacțiunea adecvată dintre forul legislativ și societatea civilă	Numărul de evenimente organizate de Parlament în domeniul transparenței decizionale și al cooperării cu OSC; numărul de OSC implicate

1.2. Consolidarea capacităților funcționarilor de stat și ale OSC de colaborare în procesul de elaborare și monitorizare a implementării politicilor publice

Participarea societății civile în procesele decizionale depinde în mare măsură de capacitățile autorităților de a asigura cooperarea în acest domeniu. Organizarea de instruiți comune ale reprezentanților autorităților publice și ai OSC în domeniul

transparenței decizionale va consolida relația dintre instituțiile statului și societatea civilă și va contribui implicit la sporirea participării OSC în procesul decizional.

Activități

1.2.1. Instruirea adecvată a persoanelor responsabile de asigurarea transparenței decizionale la toate nivele și a reprezentanților OSC.

1.2.2. Organizarea evenimentelor de stimulare a participării OSC, mass-mediei și autorităților publice la procesele decizionale.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Reprezentanții autorităților publice de toate nivelele și reprezentanții OSC colaborează activ în procesul de elaborare și monitorizare a implementării politicilor publice	Numărul de autorități publice centrale care asigură transparența procesului decizional (conform rapoartelor independente de monitorizare)
Autoritățile publice promovează activ participarea OSC la procesele decizionale	Numărul de evenimente organizate; numărul de reprezentanți ai OSC implicați în aceste evenimente

1.3. Îmbunătățirea mecanismelor existente și adoptarea unor noi măsuri de garantare a transparenței activității atât a ramurii legislative, cât și a celei executive de toate nivelele, de la Parlament și Guvern până la consiliile raionale, locale și primării

Acest obiectiv este complementar inițiativelor precedente, promovând realizarea unui set de măsuri care să asigure participarea OSC atât la nivel central cât și local. Eliminarea curențelor de ordin legislativ privind asigurarea transparenței decizionale, coroborarea politicilor conexe cu dezideratul transparenței decizionale sînt extrem de importante pentru a asigura participarea plenară a OSC la procesul decizional. Actualizarea și utilizarea informației privind părțile interesate, împreună cu utilizarea metodelor novatoare de promovare a participării, reprezintă catalizatori suplimentari ai participării OSC la procesele decizionale. Pentru a impulsiona participarea activă a OSC locale se impune crearea unor platforme de publicare a proiectelor de decizii la nivel local. De asemenea, sînt necesare eforturi pentru a promova participarea persoanelor cu dizabilități la procesul decizional.

Activități

1.3.1. Modificarea legislației de bază și a celei conexe pentru a elimina curențele în domeniul asigurării transparenței decizionale.

1.3.2. Crearea, la nivel național, a mecanismelor novatoare de promovare a participării OSC la procesul decizional.

1.3.3. Crearea, la nivel local, a mecanismelor care să permită accesibilitatea informației privind proiectele de decizii, sintezele recomandărilor și participarea OSC la procesul decizional.

1.3.4. Promovarea participării persoanelor cu dizabilități la procesul decizional.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Cadrul normativ modificat asigură participarea plenară a societății civile la	Opiniile experților independenți privind amendarea cadrului normativ

procesul decizional	
La nivel național sînt create mecanisme novatoare de promovare a participării OSC la procesul decizional	Numărul de ONG care au utilizat mecanismele novatoare de participare
La nivel local sînt instituite mecanisme care permit accesul la informația privind proiectele de decizii, sintezele recomandărilor și participarea OSC la procesul decizional	Ponderea proiectelor de decizii consultate cu OSC la nivel local
Autoritățile au inițiat examinarea unor modalități de a asigura accesibilitatea informației și promovarea participării persoanelor cu dizabilități	Opiniile experților independenți privind recomandările propuse în vederea sporirii participării persoanelor cu dizabilități la procesul decizional

Obiectiv general 2. Promovarea și consolidarea durabilității financiare a societății civile

Acest obiectiv general se va realiza prin implementarea a 4 obiective specifice.

Primul obiectiv ține de încurajarea participării cetățenilor și a sectorului privat pentru susținerea societății civile. Urmînd practicile pozitive ale mai multor țări din regiune, inclusiv ale Ungariei, României, Slovaciei, Lituaniei, Poloniei, autoritățile publice centrale vor institui un cadru de susținere fiscală mai favorabil OSC prin filantropia procentuală și facilitățile fiscale pentru activități economice.

Prin intermediul celui de-al doilea obiectiv, instituțiile statului vor consolida accesul și participarea societății civile la implementarea politicilor de stat prin intermediul contractării sociale. În baza Legii cu privire la serviciile sociale vor fi adoptate regulamente corespunzătoare și vor fi consolidate capacități la nivelul APC și APL, fapt care va permite accesul efectiv al OSC la contractele sociale.

Al treilea obiectiv este dedicat creării mecanismelor pentru susținerea OSC de către stat. Armonizarea politicilor de finanțare a OSC și examinarea mecanismelor instituționale suplimentare de susținere a OSC vor contribui semnificativ la sporirea durabilității financiare a ONG.

Al patrulea obiectiv vizează transparența financiară și responsabilitatea societății civile. Vor fi valorificate standardele naționale de contabilitate și raportare financiară. Instituțiile statului vor examina posibilitățile de amnistiere condiționată și repunere în legalitate a OSC care au avut sisteme defectuoase de evidență contabilă. OSC vor promova activ și vor aplica Codul de etică și de conduită a organizațiilor necomerciale.

Obiective specifice

2.1. Încurajarea participării cetățenilor și a sectorului privat pentru susținerea societății civile

Acest obiectiv specific reprezintă elementul cheie al întregii strategii de asigurare a durabilității financiare a societății civile. Implementarea acestor activități servește drept un adevărat indicator privind implementarea politicilor de asigurare a durabilității financiare a OSC. Prin instituirea filantropiei procentuale, autoritățile publice vor crea un mecanism suplimentar și complementar de generare a veniturilor OSC. Acest

instrument va fi accesibil doar pentru OSC care dețin statutul de utilitate publică. Va fi eficientizat mecanismul existent de generare a donațiilor prin deducere din venitul impozabil al persoanelor fizice și juridice. Autoritățile vor asigura facilități pentru întreprinderile sociale care activează în beneficiul persoanelor socialmente defavorizate. De asemenea, vor fi întreprinse eforturi pentru a facilita transferul de cunoștințe și deprinderi în domeniul voluntariatului sau prin recunoașterea unor cheltuieli care s-au soldat cu susținerea unor activități ale OSC.

Activități

2.1.1. Asigurarea dreptului la direcționarea unei părți din impozitul pe venit (2%) al persoanei fizice sau juridice către organizațiile necomerciale deținătoare de statut de utilitate publică.

2.1.2. Eficientizarea mecanismului de deducere a donațiilor și extinderea acestui mecanism pentru persoanele fizice.

2.1.3. Eliminarea restricțiilor pentru desfășurarea activităților economice, cu condiția respectării legislației în vigoare.

2.1.4. Valorificarea antreprenoriatului social și instituirea de facilități corespunzătoare.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Politica de direcționare a unei părți a impozitului pe venit este folosită de persoanele interesate	Numărul de persoane fizice care au utilizat mecanismul de direcționare a unei părți din impozitul pe venit
Politica de deducere a donațiilor este accesibilă și aplicabilă	Numărul de persoane fizice care au utilizat mecanismul de deducere a donațiilor
Cadrul legislativ actualizat asigură un mediu propice desfășurării de către OSC a activităților economice orientate spre implementarea activităților statutare	Numărul de OSC care au beneficiat de pe urma eliminării restricțiilor
Cadrul legislativ stimulează antreprenoriatul social desfășurat de către OSC	Numărul de întreprinderi sociale create și gestionate de OSC

2.2. Sporirea accesului și a participării societății civile la implementarea politicilor de stat prin intermediul contractării sociale

Acest obiectiv specific este complementar obiectivului specific precedent, asigurând accesul OSC la contractele sociale. Vor fi adoptate regulamente corespunzătoare la nivelul APC și APL, fapt ce va permite accesul efectiv al OSC la contractele sociale. Identificarea bunelor practici în acest domeniu și dezvoltarea capacităților autorităților care implementează contractarea socială vor asigura eficientizarea acestui mecanism.

Activități

2.2.1. Elaborarea mecanismului de contractare directă a serviciilor și lucrărilor publice de către OSC.

2.2.2. Dezvoltarea capacităților autorităților care implementează contractarea socială.

2.2.3. Promovarea bunelor practici în contractarea socială.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Mecanism de contractare directă a serviciilor sociale de către OSC, elaborat conform Legii cu privire la serviciile sociale	Opiniile experților privind regulamentele adoptate în domeniul contractării sociale
Autoritățile utilizează mecanismul de contractare socială	Numărul de ONG care au participat la inițiativele de contractare socială
Bunele practici identificate și diseminate	Numărul de bune practici identificate și diseminate

2.3. Crearea mecanismelor pentru susținerea OSC de către stat

Acest obiectiv specific reprezintă chintesența durabilității financiare a societății civile. Consolidarea accesului la fonduri și programe de finanțare publică, evaluarea posibilităților de instituire a unui Fond național de susținere a societății civile și de transferare a unei părți din încasările din loterie către OSC din Republica Moldova constituie elemente de bază pentru asigurarea durabilității OSC.

Activități

2.3.1. Asigurarea accesului OSC la fondurile și programele de finanțare publică prin extinderea și/sau îmbunătățirea mecanismelor existente și identificarea unor instrumente suplimentare.

2.3.2. Promovarea propunerilor de amendare a politicii bugetar-fiscale pe termen mediu în vederea instituirii mecanismelor de plată a (scutire de) TVA pentru OSC deținătoare de statut de utilitate publică la procurarea de bunuri și servicii.

2.3.3. Introducerea unor mecanisme instituționale suplimentare pentru susținerea OSC (fonduri specializate și/sau Fondul național de susținere a societății civile).

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Politicile ministerelor de finanțare a OSC sînt armonizate și există transparență în alocarea fondurilor	Numărul de ONG care au beneficiat de asistență prin intermediul fondurilor și programelor de finanțare publică
Politica fiscală este revizuită prin prisma facilităților la plata TVA pentru OSC deținătoare de statut de utilitate publică	Opiniile experților independenți privind recomandările propuse și/sau amendamentele adoptate
Fezabilitatea mecanismelor instituționale de susținere a OSC este examinată și sînt înaintate propuneri corespunzătoare de amendare a legislației	Opiniile experților independenți privind recomandările propuse și/sau amendamentele adoptate

2.4. Promovarea transparenței și a responsabilității societății civile

Promovarea transparenței și a responsabilității societății civile este necesară pentru ridicarea legitimității OSC în societate și pentru consolidarea încrederii societății față de utilizarea fondurilor publice și a donațiilor direcționate organizațiilor. Promovarea standardelor naționale de contabilitate și raportare financiară pentru OSC este necesară pentru că rezultatele activității OSC sînt diferite de cele ale sectorului comercial. În sectorul comercial se evidențiază profitul și dividendele plătite acționarilor. În sectorul necomercial, rezultatul activității este beneficiul public și social realizat, dar și valoarea și eficiența resurselor financiare utilizate. Prin urmare, sînt necesare rapoartele de activitate, rapoartele privind executarea bugetelor, rapoartele referitoare la veniturile, cheltuielile și circulația mijloacelor. Această diferență fundamentală poate fi rezolvată doar prin crearea standardului necomercial de contabilitate. Standardele necomerciale de contabilitate există în multe țări, spre exemplu: în SUA, Spania, Cehia, Marea Britanie. Introducerea unei perioade de grațiere pentru ONG este necesară pentru a aduce în spațiul legal organizațiile care, din diverse considerente, nu s-au conformat rigorilor raportării. Promovarea Codului de etică prevede impulsivarea promovării standardelor de autoorganizare a OSC. Codul de etică și conduită a fost aprobat de Forumul ONG încă în anul 2008 și revigorat prin rezoluția Forumului OSC din anul 2010. Forumul a invitat OSC să-și declare aderența la acest Cod și să promoveze aplicarea activă a Codului. Consiliul ONG a fost împuternicit să interpreteze și să pună în aplicare prevederile Codului.

Activități

2.4.1. Ajustarea standardelor naționale de contabilitate și raportare financiară pentru activitatea OSC.

2.4.2. Introducerea unei perioade de grație a OSC pentru a se conforma standardelor de contabilitate fără a fi supuse amenzilor sau penalităților pentru omiterile anterioare.

2.4.3. Promovarea Codului de etică și conduită a organizațiilor necomerciale.

2.4.4. Edificarea unui cadru favorabil dezvoltării societății civile.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Standardele naționale de contabilitate pentru OSC sînt elaborate, consultate public și adoptate	Numărul/proporția de ONG care utilizează standardele naționale de contabilitate
Politica de grațiere pentru OSC este adoptată	Numărul de ONG care s-au conformat standardelor de contabilitate în urma adoptării politicii de grațiere
Codul de etică și conduită este aplicat în practică de către cele mai importante organizații necomerciale	Numărul de ONG care au subscris Codului de etică și conduită; numărul de ONG care aplică în practică Codul de etică
Legislația în domeniul organizațiilor necomerciale este modificată pentru a asigura transparența și responsabilitatea OSC	Opiniile experților independenți privind modificările adoptate

Obiectiv general 3. Dezvoltarea spiritului civic activ și a voluntariatului

Acest obiectiv va fi realizat prin intermediul a 3 obiective specifice.

Primul obiectiv specific ține de ajustarea cadrului legislativ în domeniul voluntariatului, dar și a legislației conexe, în conformitate cu standardele europene și internaționale. Al doilea obiectiv specific este complementar acestor eforturi prin realizarea infrastructurii de voluntariat. Al treilea obiectiv specific rezidă în promovarea educației civice și a educației nonformale.

Beneficiile aduse de voluntariat vizează folosirea resurselor umane, materiale și financiare implicate în voluntariatul corporativ, care pot îndeplini cererea tot mai mare de furnizare a unor servicii sociale esențiale. Voluntariatul contribuie la promovarea democrației, a nediscriminării și a egalității șanselor; la punerea în practică a valorilor europene ale solidarității, toleranței și diversității; la creșterea responsabilității civice, a participării și a interacțiunii în societate; la promovarea schimbării și dezvoltării prin identificarea și receptivitatea la nevoile comunității; la dezvoltarea unei societăți unitare prin integrare și includere socială, generare de încredere și solidaritate; la creșterea legăturilor sociale și a coeziunii sociale; la dezvoltarea capitalului social; la creșterea bunăstării în comunități și în societate; la reducerea sărăciei.

Promovarea cetățeniei democratice și a principiilor de participare în sistemul educațional și în mass-media este esențială pentru dezvoltarea unei generații active, capabile să se asocieze pentru promovarea interesului public. Vor fi evaluate programele educaționale din perspectiva transparenței decizionale, a accesului la informație, a participării și a calității de predare. Autoritățile publice vor promova implicarea mass-mediei în procesul de facilitare a transparenței decizionale. Totodată, educația nonformală contribuie semnificativ la dezvoltarea spiritului civic activ. Beneficiile educației nonformale rezidă în dezvoltarea unor abilități fundamentale pentru participarea și integrarea în viața socială, în particular pentru persoanele defavorizate și marginalizate. De asemenea, educația nonformală, prin metodele participative utilizate, contribuie la promovarea coeziunii sociale, a toleranței și la dezvoltarea capitalului social.

Obiective specifice

3.1. Ajustarea cadrului normativ de bază și a celui conex în conformitate cu recomandările europene, cu Legea voluntariatului și cu Regulamentul de aplicare a Legii voluntariatului

Modificarea cadrului legislativ și instituțional în corespundere cu standardele internaționale în domeniul voluntariatului reprezintă o precondiție esențială pentru consolidarea spiritului civic activ. Aceasta va duce la realizarea drepturilor voluntarilor și la valorificarea beneficiilor pe care le poate aduce voluntariatul. Totodată, sînt necesare mecanisme de stimulare a diverselor forme de voluntariat.

Activități

3.1.1. Ajustarea cadrului normativ de bază în conformitate cu standardele internaționale și cele europene din domeniul voluntariatului.

3.1.2. Crearea mecanismelor necesare ajustării cadrului normativ conex, pentru a fi în concordanță cu recomandările europene, cu Legea voluntariatului și cu Regulamentul de aplicare a Legii voluntariatului.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Cadrul normativ de bază este modificat conform standardelor internaționale și celor europene din domeniul voluntariatului	Opiniile experților independenți privind amendamentele adoptate
Actele normative ale ministerelor de resort asigură un cadru favorabil pentru desfășurarea diverselor forme de voluntariat	Numărul de acte normative ale ministerelor de resort modificate în corespundere cu recomandările europene, cu Legea voluntariatului și cu Regulamentul de aplicare a Legii voluntariatului; opiniile experților independenți privind amendamentele aprobate

3.2. Promovarea voluntariatului prin intermediul principalelor structuri naționale ale infrastructurii de voluntariat

Acest obiectiv specific este indispensabil pentru realizarea efectivă a activităților de voluntariat. Crearea principalelor structuri naționale ale infrastructurii de voluntariat va face posibilă extinderea practicilor de voluntariat la nivel regional și local. Realizarea de campanii naționale de sensibilizare și promovare a beneficiilor potențiale ale voluntariatului va contribui semnificativ la dezvoltarea spiritului de voluntariat la nivel național. Elaborarea și valorificarea programei de bază în domeniul voluntariatului pentru studenți și coordonatorii de voluntari vor permite asigurarea unui cadru durabil pentru această activitate.

Activități

3.2.1. Crearea principalelor structuri ale infrastructurii de voluntariat și planificarea măririi numărului acestora.

3.2.2. Promovarea educației în spiritul voluntariatului.

3.2.3. Realizarea bazei naționale de date privind voluntariatul.

3.2.4. Promovarea beneficiilor potențiale ale voluntariatului.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Structurile naționale ale infrastructurii de voluntariat asigură extinderea practicilor de voluntariat la nivel regional și local	Numărul de structuri naționale create; numărul de inițiative privind extinderea infrastructurii de voluntariat, elaborate și aprobate
Programa de bază în domeniul voluntariatului este elaborată, aprobată și utilizată în practică	Numărul de persoane instruite în baza curriculei
Baza națională de date privind voluntariatul este funcțională	Numărul de voluntari incluși în baza națională de date; numărul de instituții gazdă care au utilizat baza națională de date

Autoritățile promovează activ voluntariatul și beneficiile aferente acestei activități	Numărul de evenimente organizate de autorități în domeniul voluntariatului; numărul de documente de politici aprobate; numărul de persoane sensibilizate/informate cu privire la beneficiile voluntariatului
--	--

3.3. Promovarea educației civice

Autoritățile publice centrale și OSC vor promova activ educația nonformală. Instituirea unui sistem de validare a educației nonformale va contribui la creșterea eficienței acestui instrument. Prin susținerea inițiativelor OSC în acest domeniu și asigurarea accesibilității informației vor fi asigurate oportunități de instruire și integrare efectivă în societate a grupurilor socialmente defavorizate.

Activități

3.3.1. Evaluarea curriculei „Educația civică” din perspectiva transparenței decizionale, a accesului la informație, a participării și a calității de predare.

3.3.2. Promovarea implicării mass-mediei în procesul de facilitare a transparenței decizionale.

3.3.3. Instituirea unui sistem solid de recunoaștere a educației nonformale.

3.3.4. Promovarea educației civice nonformale, inclusiv în rândul persoanelor cu dizabilități.

Rezultate preconizate	Indicatori de progres
Curricula educațională este ajustată din perspectiva educației pentru cetățenia democratică, a transparenței decizionale și a accesului la informație	Numărul de recomandări formulate și aprobate privind ajustarea curriculei educaționale; opiniile experților independenți privind recomandările formulate și aprobate
Mass-media este implicată activ în promovarea participării civice în procesele decizionale	Numărul de jurnaliști instruiți; proporția de jurnaliști instruiți care au elaborat produse media dedicate transparenței decizionale
Sistemul de certificare a educației nonformale este instituit și aplicat la nivel național	Numărul de OSC care au obținut certificate în domeniul educației nonformale
Grupurile socialmente defavorizate, inclusiv persoanele cu dizabilități, sînt antrenate în activități de educație civică nonformală	Numărul de persoane cu dizabilități implicate în activități de educație nonformală

4. Procesul de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei

În procesul implementării Strategiei de dezvoltare a societății civile din Republica Moldova pentru anii 2012–2015 va fi efectuată monitorizarea periodică a realizării acțiunilor și evaluarea rezultatelor obținute pentru ca, după caz, să fie operate modificările necesare.

Procesul de implementare a Strategiei, și în special a Planului de acțiuni, va fi coordonat de către structura responsabilă de cooperarea cu societatea civilă, care va întruni reprezentanți din partea executivului și reprezentanți din partea societății civile. Ministerele relevante vor prezenta rapoarte către structura responsabilă de cooperarea cu societatea civilă, în baza cărora această structură va prezenta Parlamentului anual, până la data de 31 martie, rapoarte privind executarea prevederilor Planului de acțiuni și ale Strategiei.

Monitorizarea implementării Strategiei din partea societății civile se va realiza prin intermediul a câtorva instrumente. Primul instrument va fi reprezentat de Grupul de lucru actual, creat printr-o dispoziție a Președintelui Parlamentului și care a fost implicat în elaborarea Strategiei. Acesta se va exprima asupra implementării Strategiei și a Planului de acțiuni. Al doilea instrument presupune audierile și discuțiile, în cadrul cărora vor fi formulate concluzii și recomandări, ce vor fi examinate în cadrul ședinței comisiei parlamentare specializate care, la rîndul ei, după audierile necesare ale Grupului de lucru și ale instituțiilor responsabile pentru implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni, va adopta un aviz pe marginea dezbaterilor. Anual, vor fi organizate dezbateri în plenul Parlamentului pentru a examina progresele înregistrate în implementarea Strategiei, aceasta reprezentînd un al treilea element de monitorizare a Strategiei.

Procesul de monitorizare și evaluare va fi încheiat odată cu evaluarea finală a rezultatelor obținute după cei patru ani de implementare.

Pentru asigurarea implementării Strategiei, OSC vor elabora rapoarte anuale independente și le vor prezenta autorităților publice vizate, iar Parlamentul și Guvernul vor asigura accesul OSC la informația care vizează realizarea prevederilor Strategiei. Totodată, OSC vor asista autoritățile publice, prin toate mijloacele disponibile, în activitatea de implementare și coordonare a acțiunilor Strategiei.

5. Implicații financiare

Implementarea Strategiei presupune o serie de costuri și cheltuieli financiare necesare pentru atingerea obiectivelor propuse.

Pentru implementarea Strategiei a fost elaborat Planul de acțiuni, care include și referințe cu privire la resursele necesare de ordin financiar și resursele de personal.

Sursele de finanțare pentru implementarea Strategiei vor fi următoarele:

- bugetul de stat, în limitele mijloacelor alocate/aprobate pentru instituțiile implicate;
- proiectele și programele de asistență tehnică și financiară externă din partea donatorilor;
- sponsorizările și alte surse acceptate în condițiile legii.

LISTA ABREVIERILOR

- APC – administrația publică centrală
- APL – administrația publică locală
- ONG – organizație neguvernamentală
- OSC – organizații ale societății civile.